כיתה ז' | חינוך חברתי-רגשי | שיעור 1 מתוך 6 | 45 דק' | 🎬 סרטון בהכנה | מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

כיתה חדשה, התחלה חדשה: התיק הבלתי נראה

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יכירו זה את זה מעבר למה שרואים ביום הראשון, וימצאו לפחות שלושה דברים משותפים עם בני כיתה
- התלמידים יזהו מה חדש להם במעבר לחטיבה, ויגלו שחששות ותקוות לגבי ההתחלה משותפים לרבים
- הכיתה תנסח שלושה דברים ראשונים שיעזרו לכל אחד להרגיש בה בבית

⏱️ מהלך השיעור (45 דק')

1. משחק פתיחה: בינגו אנושי (7 דק')
2. סרטון: התיק הבלתי נראה (2 דק')
3. שאלות לדיון אחרי הסרטון (6 דק')
4. פעילות: התיק הבלתי נראה שלי, כרטיס ושיחה בזוגות (15 דק')
5. אמנה ראשונה: שלושה דברים שיעזרו לנו להרגיש בבית (10 דק')
6. סיכום וכרטיס יציאה (5 דק')

כל שיעור ביחידה עומד בפני עצמו. אפשר ללמד אותם לפי הסדר או לבחור שיעור לפי צורך הכיתה.

📖 הסבר למורה

המעבר מבית הספר היסודי לחטיבת הביניים מביא הרבה חדש בבת אחת: בניין גדול יותר, מורה לכל מקצוע, מערכת שעות מסובכת, ולעיתים קרובות כיתה שמורכבת מתלמידים שהגיעו מכמה בתי ספר. רבים מהתלמידים מסתירים את הבלבול והחשש, ומניחים שכולם חוץ מהם כבר מסתדרים.

השיעור בנוי סביב הדימוי של "התיק הבלתי נראה": מה שכל אחד מביא איתו ואחרים לא רואים. המטרה איננה לחשוף דברים אישיים מול כולם, אלא לגלות שלכל אחד יש תיק כזה, ושאפשר לבחור מה לשתף ומתי.

הכלל המנחה בשיעור: כל אחד משתף רק מה שנוח לו. מותר לכתוב בכרטיס דבר ולא לספר אותו בקול.

🚪 פתיחה: בינגו אנושי (דק' 0-7)

1. מחלקים לכל תלמיד את לוח הבינגו מדף העבודה (משימה 1): תשע משבצות, ובכל אחת תיאור, למשל "הגיע מבית ספר אחר משלי", "יש לו או לה אח או אחות בחטיבה", "אוהב או אוהבת לבשל",

"ניגן פעם בכלי נגינה", "מתלבט או מתלבטת לגבי מקצוע חדש".

2. התלמידים מסתובבים בכיתה ומחפשים בן כיתה שמתאים לכל משבצת. כותבים את שמו במשבצת. כלל: כל שם רק פעם אחת בלוח, כדי שכל אחד ידבר עם כמה שיותר אנשים.
3. אחרי 5 דקות עוצרים ושואלים: מי גילה משהו מפתיע? מי מצא משהו משותף עם מישהו שלא הכיר?

🎬 סרטון: "התיק הבלתי נראה" (דק' 7-9)

הסרטון "התיק הבלתי נראה" (כ-100 שניות) בהכנה. עד שיתווסף, מספרים לכיתה את התקציר שמתחת, ואחריו מקיימים את הדיון כרגיל.

על מה לשים לב: מה חדש לליה בחטיבה, ומה היא מגלה על האחרים.

🎬 סרטון: התיק הבלתי נראה

הסרטון בהכנה ויתווסף בקרוב

התקציר לספר בכיתה (עד שהסרטון יתווסף, או כשאין מקרן): ליה מגיעה ליום הראשון בחטיבה, הכול חדש וגדול, ונדמה לה שכולם מסתדרים חוץ ממנה. ואז היא מדמיינת שהיא רואה את "התיק הבלתי נראה" של כל אחד: אחד הגיע מבית ספר אחר ולא מכיר אף אחד, אחת מתגעגעת לחברה, ואחד מנגן בגיטרה ואף אחד לא יודע. ליה מבינה שכולם סוחבים משהו, ושההתחלה החדשה היא גם הזדמנות.

אחרי הצפייה (או הסיפור): שאלות לדיון (דק' 9-15)

1. מה היה חדש ומבלבל לליה ביום הראשון בחטיבה? מה מזה מוכר לכם?
2. מה ליה חשבה על האחרים, ומה גילתה כשראתה את "התיקים הבלתי נראים"?
3. למה, לדעתכם, אנחנו מסתירים חלק מהתיק הבלתי נראה ביום הראשון?
4. ליה אומרת: "אף אחד פה עוד לא החליט מי אני". איזו הזדמנות יש בהתחלה חדשה?

👩‍💻 פעילות: התיק הבלתי נראה שלי (דק' 15-30)

1. כרטיס אישי (6 דק'): כל תלמיד ממלא בדף העבודה את "התיק הבלתי נראה שלי" (משימה 3), ארבעה כיסים: דבר שאני אוהב לעשות, דבר שחדש לי השנה, דבר שאני טוב בו, ודבר אחד שאני מקווה שיקרה לי בחטיבה. מזכירים: כותבים רק מה שנוח לשתף.
2. שיחה בזוגות (5 דק'): מתחלקים לזוגות של תלמידים שלא הכירו לפני השנה. כל אחד מספר לבן הזוג על שני כיסים לבחירתו. בן הזוג מקשיב ושואל שאלה אחת של סקרנות ("איך התחלת?", "מה הכי כיף בזה?").
3. מציגים את בן הזוג (4 דק'): בקבוצות של שלושה זוגות, כל אחד מציג את בן הזוג שלו במשפט אחד: "זה/זו ___, והוא/היא ___". זה מתרגל הקשבה, ומוריד את הלחץ של לדבר על עצמי.

🤝 אמנה ראשונה: מה יעזור לנו להרגיש בבית? (דק' 30-40)

כל קבוצה מהפעילות הקודמת כותבת על פתק דבר אחד שהכיתה יכולה לעשות כדי שכל אחד ירגיש בה בבית (למשל: "לא שומרים מקום בהפסקה", "מסבירים לחדשים איפה כל דבר", "לא צוחקים על מי שטועה").

מדביקים את הפתקים על הלוח, מאחדים פתקים דומים, וכל תלמיד מסמן נקודה ליד שניים שהכי חשובים לו. שלושת הפתקים עם הכי הרבה נקודות נכתבים על כרזה: "הכיתה שלנו, גרסה ראשונה". אפשר לחזור אליה ולעדכן במהלך השנה.

🏁 סיכום (דק' 40-45)

סבב מהיר: כל תלמיד משלים בקול או בכתב: "משהו אחד שגיליתי היום על הכיתה: ___".

המסר לסיום: אף אחד כאן עוד לא החליט מי אתם. השנה היא התחלה של כולנו יחד.

🎟️ כרטיס יציאה (2 שורות, בסוף השיעור)

1. מילה אחת שמתארת איך אני מרגיש בחטיבה עכשיו: ____
2. שם של בן כיתה אחד שגיליתי עליו היום משהו חדש: ____

💡 הערות למורה

לפני השיעור כדאי להכין את ציוד הכרזה ופתקים דביקים, ולהדפיס את דף העבודה (לוח הבינגו בעמוד הראשון).

בבינגו ובכרטיס אין שאלות על מצב משפחתי, כלכלי או בריאותי. אם תוסיפו משבצות משלכם, הקפידו שיהיו כאלה שכל תלמיד יכול לענות עליהן בנוחות.

שימו לב לתלמידים שנשארים בצד בבינגו. אפשר להצמיד להם "שותף לחיפוש" בלי להכריז על כך.

תלמיד שכתב בכרטיס יציאה מילה כמו "בודד", "מפחד" או "עצוב": כדאי לשוחח איתו בשקט בימים הקרובים, ולעדכן את היועצת לפי הצורך.

את הכרזה "הכיתה שלנו, גרסה ראשונה" אפשר להשאיר תלויה ולחזור אליה בשיעור 2 (שייכות וחברות).

📝 בדף העבודה

לוח בינגו אנושי, התיק הבלתי נראה שלי, מה חדש לי בחטיבה, ושאלות על הסרטון. 7 משימות וכרטיס יציאה, ומחוון עם הנחיות למורה בעמוד השני.

מחוון: התיק הבלתי נראה שלי

1. אין תשובה אחת. המטרה: לדבר עם כמה שיותר בני כיתה. בדקו שאיש לא נשאר בלי שמות בלוח, ועזרו בשקט למי שמתקשה לפנות לאחרים.
2. תשובה אישית. אפשר לסכם על הלוח מה סימנו הכי הרבה תלמידים, כדי להראות שהחידושים והקשיים משותפים.
3. תשובה אישית. לא אוספים ולא בודקים את הכרטיס, אלא אם התלמיד רוצה לשתף. כיס 4 נותן לכם מידע על הציפיות של התלמידים לשנה.
4. א. ליה חשבה שכולם כבר מסתדרים חוץ ממנה. בהמשך גילתה שגם לאחרים יש "תיק בלתי נראה".
5. תשובה ברוח: בכיתה חדשה עוד אין לאף אחד דעה קבועה עליי, אז אני יכול/ה להכיר אנשים חדשים ולנסות דברים חדשים, בלי "תווית" מהעבר.
6. תשובה אישית. ודאו שהתלמידים כתבו משהו שבן הזוג הסכים לספר.
7. תשובה אישית. אפשר להשתמש בתשובות כדי לעדכן את כרזת "הכיתה שלנו, גרסה ראשונה".

כרטיס היציאה: קראו את הכרטיסים אחרי השיעור. הם לא נבדקים ולא מקבלים ציון; הם עוזרים לזהות תלמידים שכדאי לשוחח איתם באופן אישי.